

Fırsatlar Ülkesi Türkiye

Yatırımcılar için Güvenli bir Liman

Tarım ve Gıda Sektöründe Uluslararası Yatırımlar

Dr Mehmet AKTAŞ

Yaşar Holding A.Ş.

11-12 Şubat 2009, İstanbul

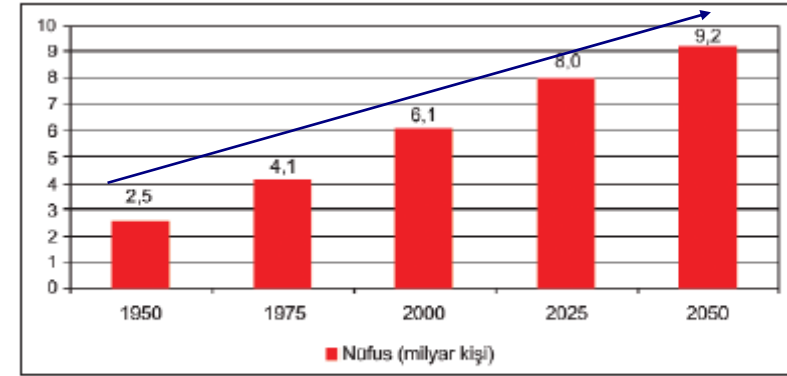
sunuř planı...

- I. Küresel gerçekler, tarım & gıdanın önemi
- II. Tarım & gıda alanlarında küreselleşme düzeyi
- II. Hareket planları / çözüm önerileri
- III. Uluslararası yatırımlar ve Türkiye
- IV. Türkiye'nin tarımsal potansiyeli
- V. Türkiye rekabette nerede? Yapılması gerekenler...

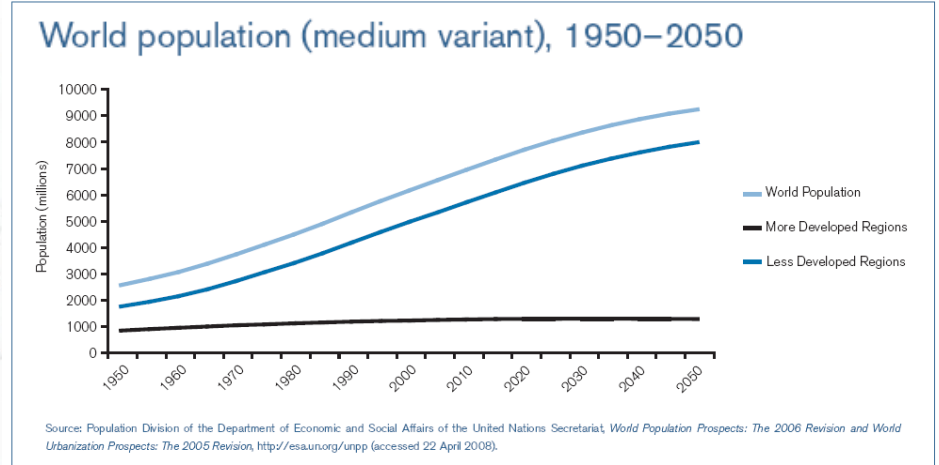
I. Küresel gerçekler, tarım & gıdanın önemi...

- 963 milyon insan açlık sınırında yaşıyor...
- 2050'de dünya nüfusunun 9.2 milyar kişi olacağı tahmin ediliyor...
- OECD tahminlerine göre 2015 yılına kadar dünya nüfusuna 750 milyon kişi daha dahil olacak...
- Gıdaya olan talep artıyor, küresel ekonomik ve demografik faktörlerin etkisiyle talep önemli değişimlere uğruyor...
- Dünya Bankası 2030'a kadar gıdaya olan talebin %50, ete olan talebin %85 oranında artacağını tahmin ediyor...
- İklim değişiklikleri - küresel ısınma, enerji güvenliği ve yeraltı su kaynaklarının azalması gelecekte arzı olumsuz etkileyecek faktörlerin başında yer alıyor...
- Gıda fiyatlarındaki istikrarsızlık ise devam ediyor, son dönemlerde her ne kadar düşüş gerçekleştiyse de fiyatların uzun vadede tekrar yükseleceği tahmin ediliyor...

Şekil 1. Dünya Nüfusunda Görülen ve Beklenen Değişimler

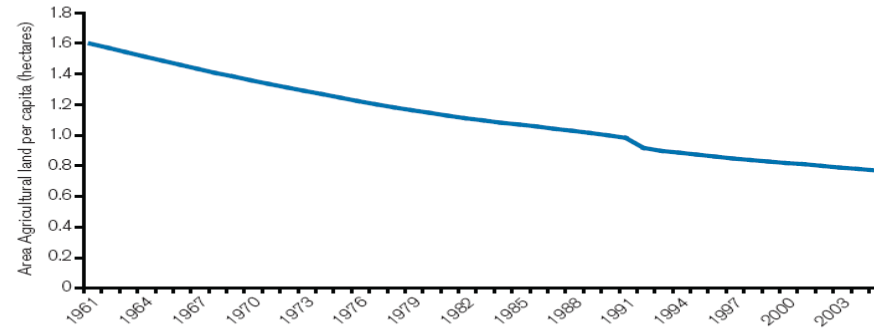
Kaynak: Birleşmiş Milletler (BM) (2008) (www.un.org)

Source: Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat, *World Population Prospects: The 2006 Revision and World Urbanization Prospects: The 2005 Revision*, <http://esa.un.org/unpp> (accessed 22 April 2008).

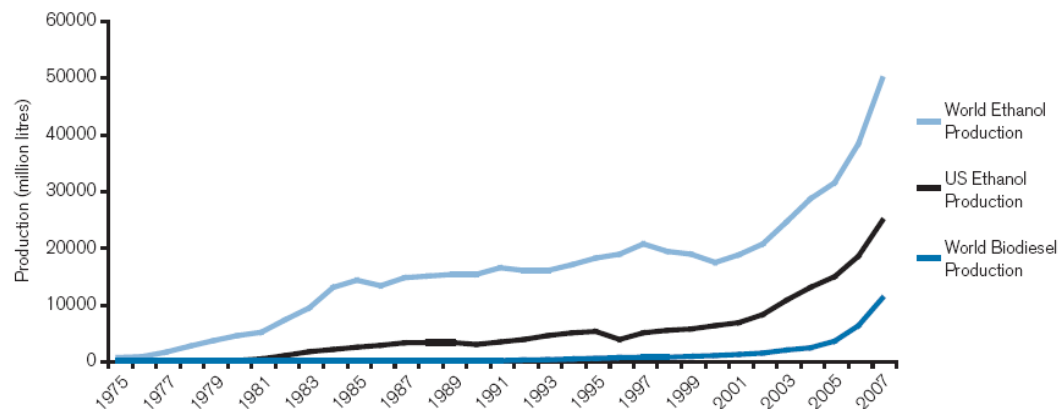
tarımsal alanlar azalırken, biyoyakıt talebi artıyor...

World hectares of agricultural land per capita, 1960–2005

Source: UNEP GEO Data Portal (January 2006), Original data FAOSTAT, <http://geodata.grid.unep.ch> and US Census Bureau, International Data Base, <http://www.census.gov/ipc/www/idb> (accessed 8 April 2008).

World and US ethanol and biodiesel production, 1975–2007

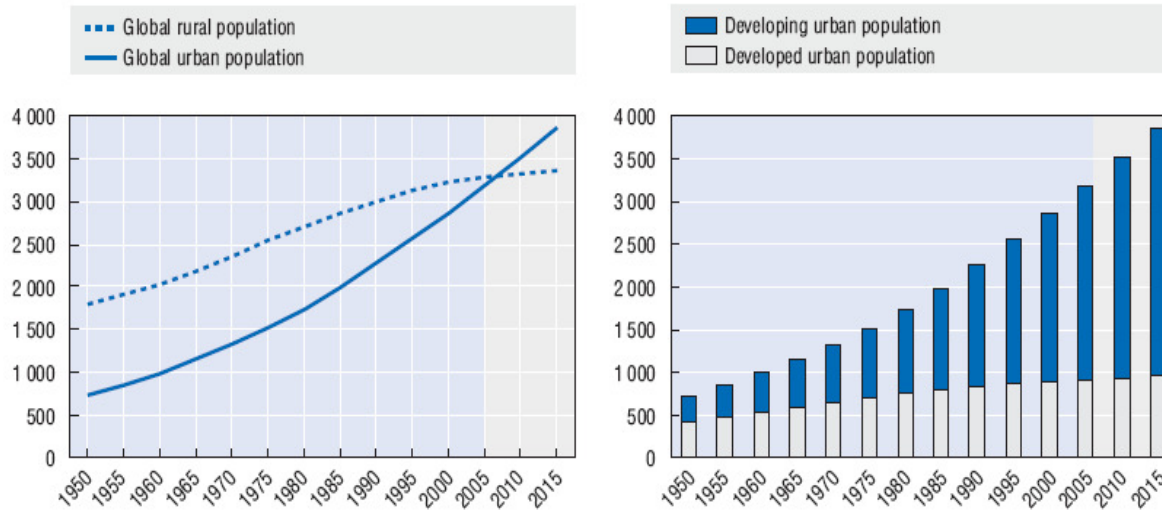
Sources: 1975–2006: F.O. Licht in Worldwatch Institute (2008), *Vital Signs 2007–2008*, W.W. Norton & Company, New York, London, p. 41; USA: *EIA Annual Energy Review*, Table 10.3, <http://www.eia.doe.gov>, Production 2007: F.O. Licht cited in Renewable Fuels Association, *Ethanol Industry Outlook 2008: Changing the Climate*, p. 16, <http://www.ethanolrfa.org>.

“Between 2006 and 2007 the quantity of grain diverted to industrial uses climbed from 54 million to 81 million tonnes, causing the world’s annual demand for grain to increase in turn by an extra 27 million tonnes”

CHATHAM HOUSE

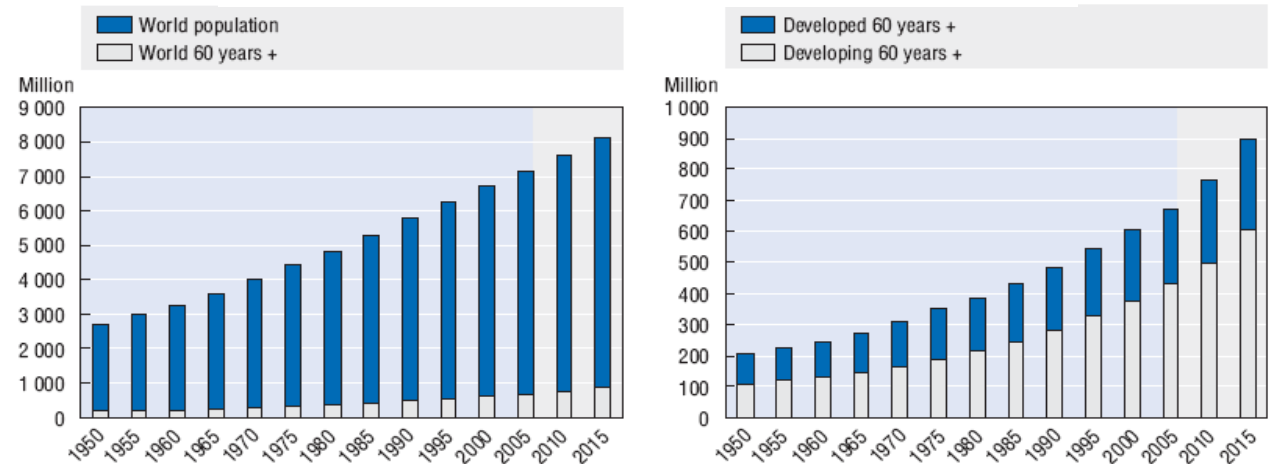
gıda talebi değişiyor...

Rural and urban population structures: 1950-2015

Source: UN Population Division (World Population Prospects: 2004 revision).

Population aged 60 years plus: 1950-2015

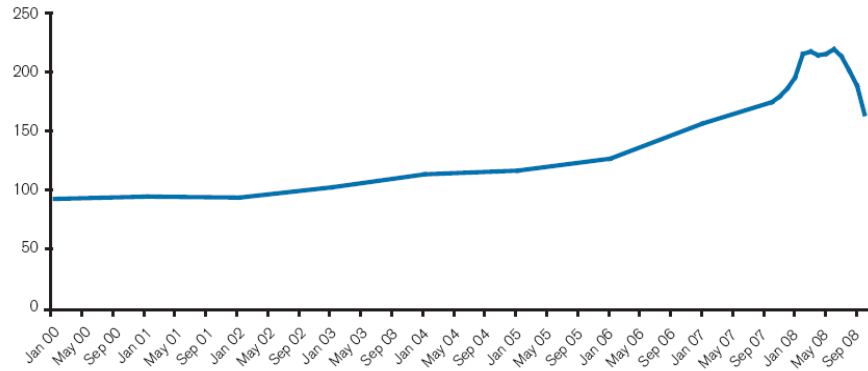

Source: UN Population Division (World Population Prospects: 2004 revision).

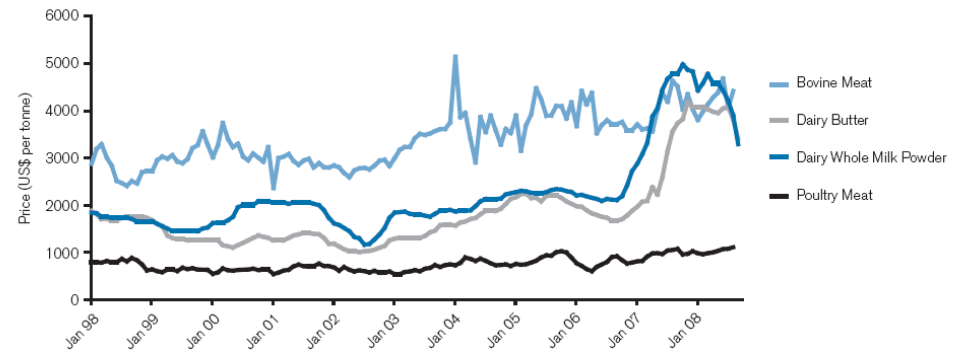
fiyatlar dalgalı, ancak artacağı öngörülüyor...

FAO Food Price Index, January 2000 to October 2008

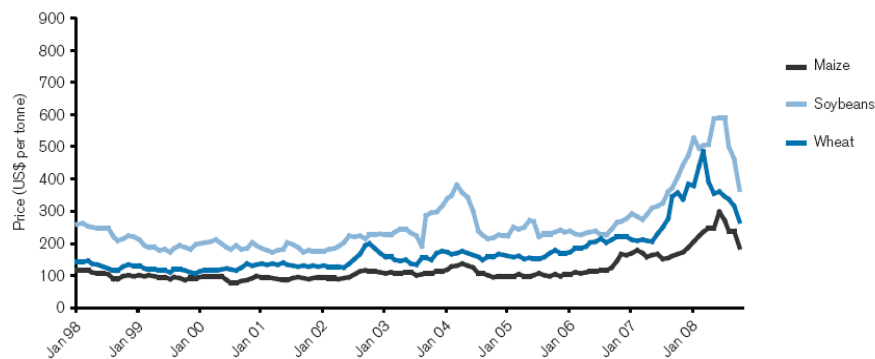
Source: <http://www.fao.org/worldfoodsituation/FoodPricesIndex/en/>

Price of dairy whole milk powder, dairy butter, bovine meat, poultry meat, 1998–2008

Source: FAO International Commodity Prices Database (15 September 2008), <http://www.fao.org/es/esc/prices/PricesServlet.jsp?lang=en>

Price of wheat, soybeans and maize, 1998–2008

Source: FAO International Commodity Prices Database (15 September 2008), <http://www.fao.org/es/esc/prices/PricesServlet.jsp?lang=en>

“The recent price spike has served to underline our global interdependency and demonstrated the political and social importance of affordable food”

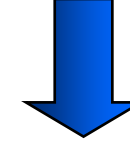
küresel gerçekler, özetle...

TALEP

- Küresel nüfus artışı
- Enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar, alternatif kullanım alanlarına kayış (biyoyakıtlar)
- Değişen ekonomik & demografik yapı (kentleşme, büyüyen orta sınıf (Çin & Hindistan), vb)
- Artan protein talebi, 100 kalorilik et üretimi için 700 kalorilik yem üretimi!

ARZ

- Küresel ısınma, iklim değişiklikleri
- Enerji güvenliği
- Giderek azalan yeraltı su kaynakları
- Azalan tarım alanları ve mevcut tarımsal tekniklerin oluşturduğu kısıt (*)
- Alternatif kullanım alanlarının çevre üzerindeki negatif etkileri

Arz-talep dengesinin bozulması
Fiyat artışları

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK !
GIDA GÜVENCESİ !
GIDA GÜVENLİĞİ !

(*) Mevcut tarım alanları üzerinde ve kullanılan mevcut tarımsal tekniklerle önümüzdeki 20 yıl içinde artacak dünya nüfusuna yetecek gıda maddesi üretiminin mümkün gözükmemesi

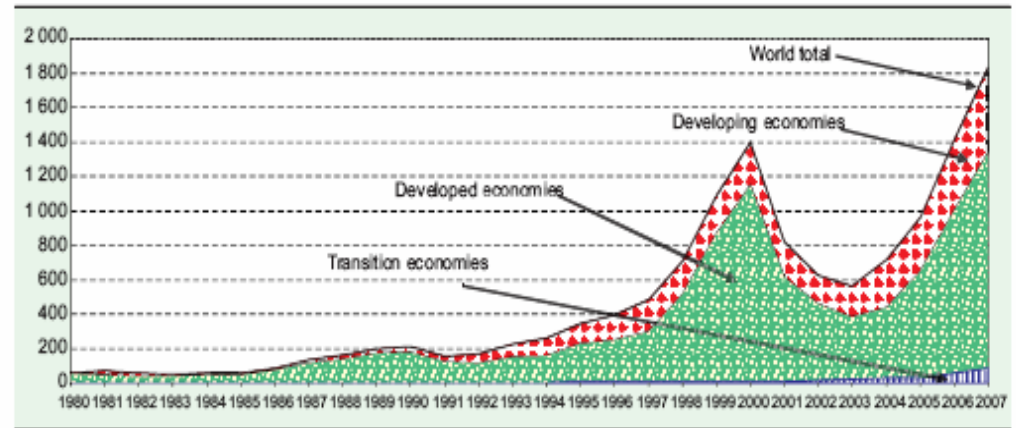
II. Tarım & gıda alanlarında küreselleşme düzeyi...

- Toplam küresel uluslararası yatırım 2007'de %30 artarak yaklaşık 1.8 trilyon \$'a yükseldi, bu rakam içerisinde gıda ve tarımın payı çok çok düşük...
- Gıda & tarımda düşük küreselleşme, düşük uluslararası yatırım...
- Yatırımlar genelde, geri dönüş süresi kısa, getirisi yüksek alanlara...

(en küresel sektörler genelde yüksek veya orta-yüksek teknoloji gerektiren sektörler; elektronik, IT, makina, ilaç-kimya, vb)

- Artan bilinç sevindirici...

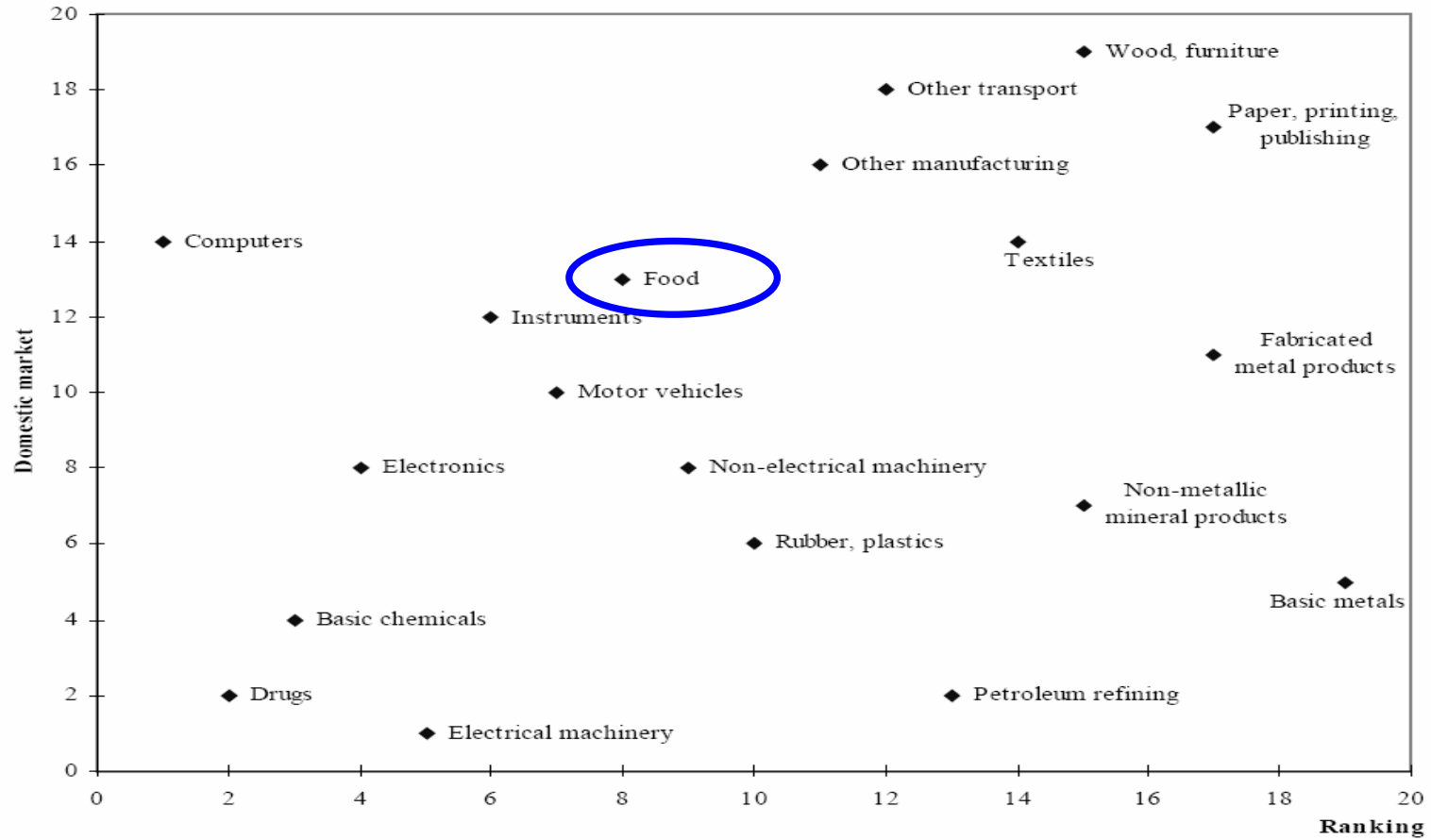
FDI inflows: global and by groups of economies, 1980–2007
(Billions of dollars)

Source: UNCTAD FDI/TNC database (www.unctad.org/fdistatistics) and annex table B.1.

uluslararasılaşma düzeyi / ABD örneği...

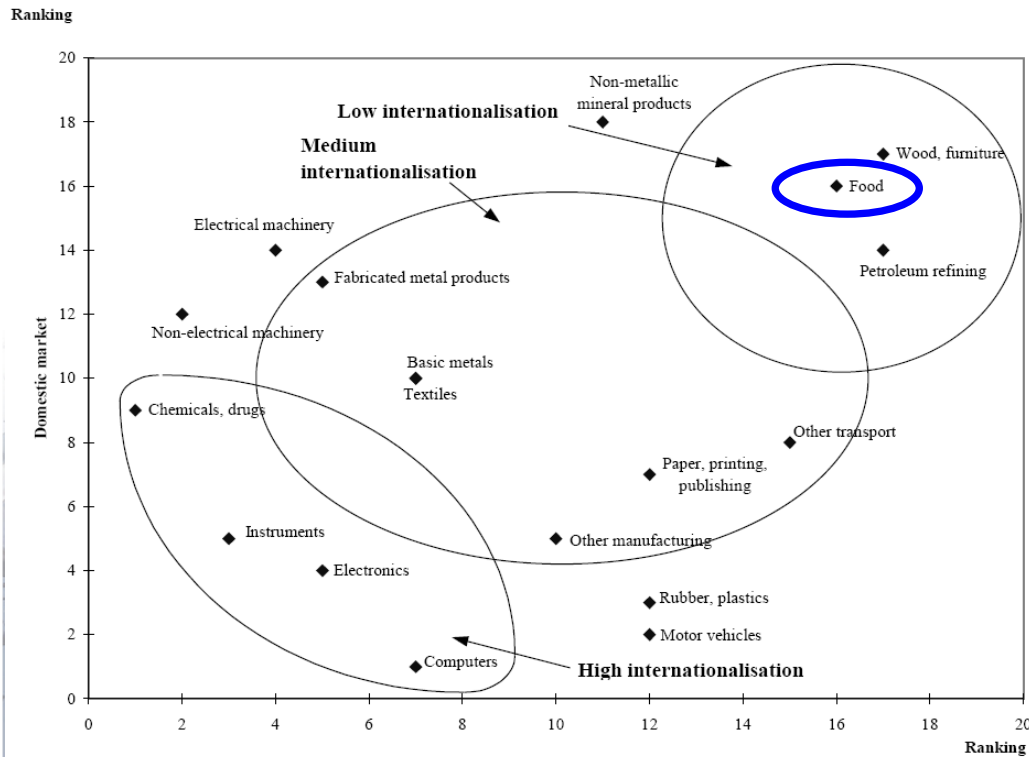
USA

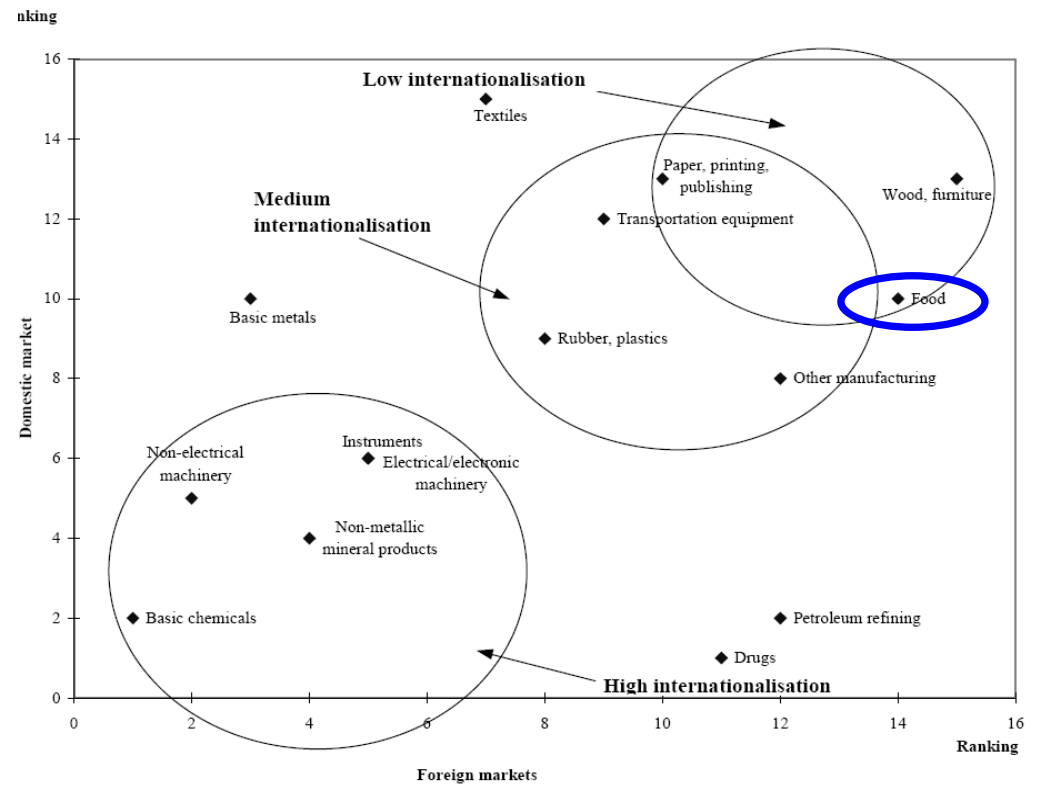
Source: OECD, AFA, Input-Output and STAN databases (DSTI/EAS Division).

uluslararasılaşma düzeyi / İngiltere & Japonya...

UK

Japan

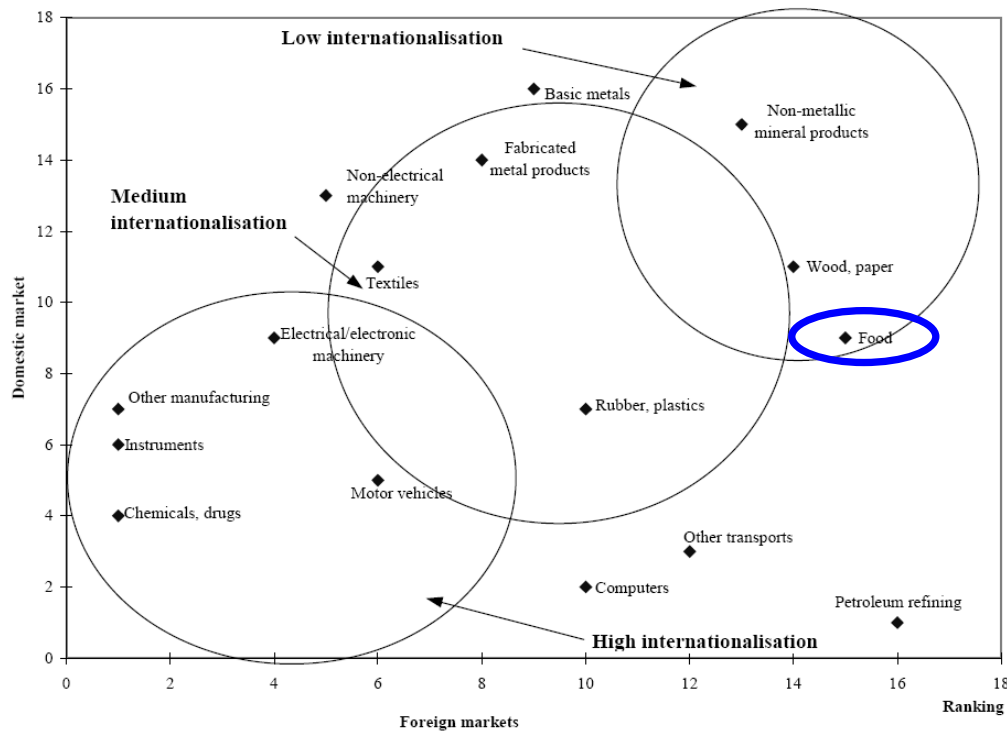

Source: OECD, AFA, Input-Output and STAN databases (DSTI/EAS Division).

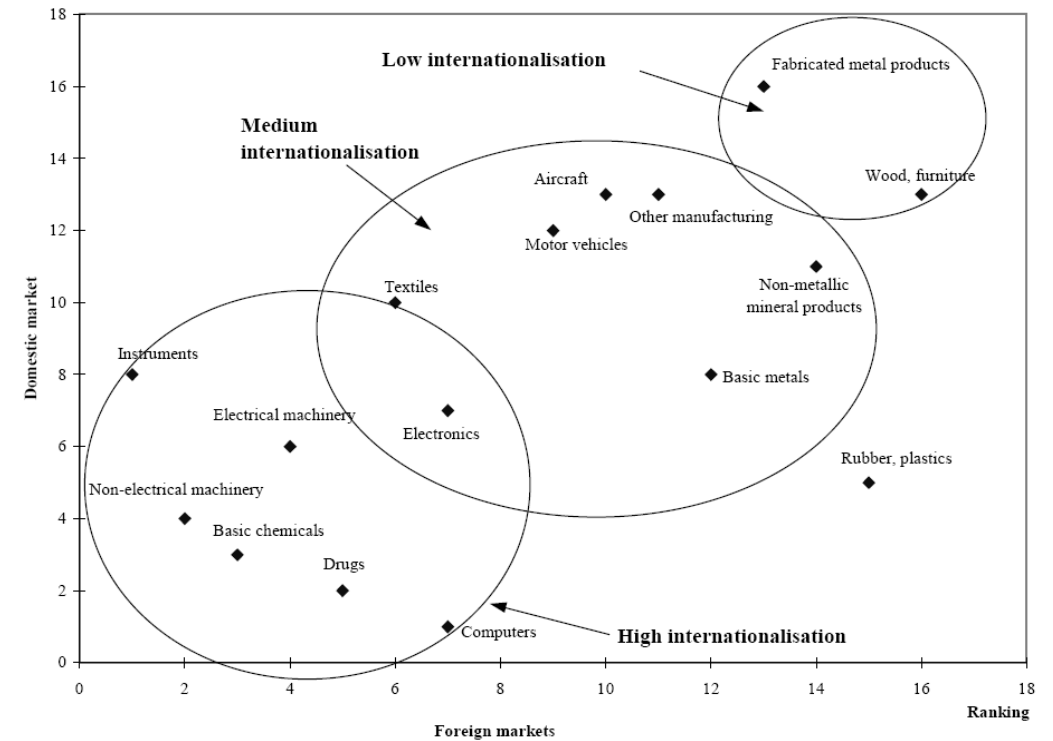

uluslararasılaşma düzeyi / Almanya & Fransa...

Germany

France

Source: OECD, AFA, Input-Output and STAN databases (DSTI/EAS Division).

III. Hareket planları / çözüm önerileri...

- *Gıda ve tarım alanına daha fazla kaynak ayrılması*
- *“21.yüzyıl Yeşil Devrim”e yatırım yapılması (girdi-yoğun üretimden bilgi-yoğun tarımsal üretim modeline geçiş)*
- *Çiftçilerin temel bazı kaynaklara erişiminin temini (varlıklar, pazar, kredi, bilgi, risk yönetim araçları, vb)*
- *Küçük çiftçilere odaklanması*
- *Sosyal korunmaya erişimin artırılması*
- *Gıda için de IEA (International Energy Agency) benzeri bir oluşum*
- *Uzun vadeli “tedarik güvencesi” anlaşmalarına teknik danışmanlık desteği verilmesi*
- *Gelişmiş ülkelerde tarımsal liberalizasyonun geliştirilmesi*
- *Küresel ticaret kuralları arasına tedarik güvencesinin entegrasyonu*
- *İklim değişikimine karşı küresel ve kapsamlı bir mücadele konusunda anlaşma*

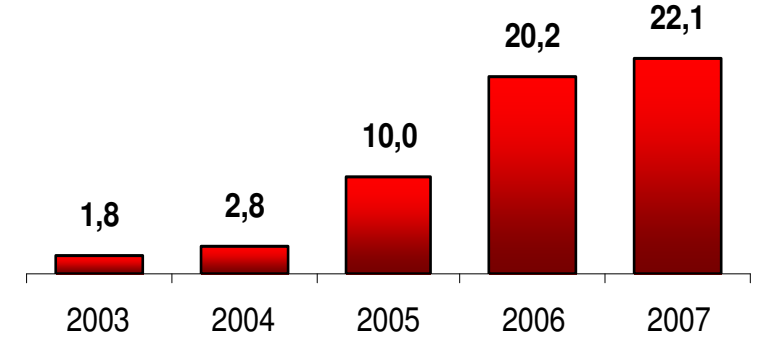

IV. Uluslararası yatırımlar ve Türkiye...

toplam uluslararası doğrudan yatırım girişi (net)...

2006	20.2 milyar USD
2007	22.1 milyar USD
2008 (Kasım)	16.1 milyar USD

International Direct Investment Total
(net) (bio \$)

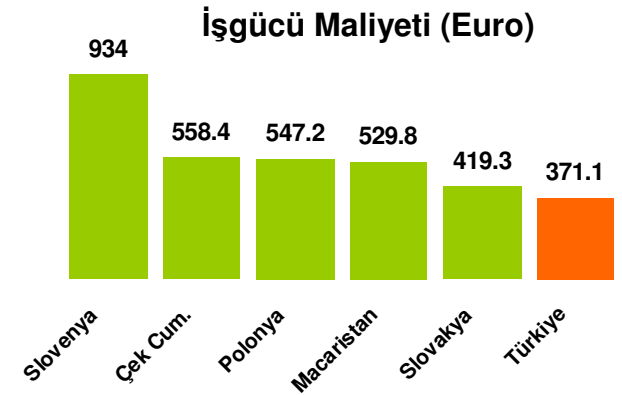
uluslararası doğrudan yatırım girişlerinin sektörlere göre dağılımı...

	Tarım, avcılık, ormancılık, balıkçılık	Gıda ürünleri ve içecek imalatı (*)
2006	5 milyon USD	608 milyon USD
2007	5 milyon USD	766 milyon USD
2008 (Kasım)	22 milyon USD	973 milyon USD

(*) 2002'de 14 mio USD, 2003'te 249 mio USD, 2004 ve 2005'te yaklaşık 70 mio USD

V. Türkiye'nin tarımsal potansiyeli...

- Kişi başına düşen milli gelirdeki artış, tüketicilerin satın alma gücündeki artış
- Genç ve artan nüfus, kentleşme oranı
- Dinamik bir ekonomi ve büyük bir iç pazar
- Bölgesel üretim merkezi konumuna gelme potansiyeli, önemli pazarlara yakınlık (ekonomileri hızla büyüyen ve gelişen çevre ülkeler net gıda ithalatçısı)
- Elverişli ve zengin kaynakları, üretime elverişli toprak yapısı, TIGEM projeleri
- Uygun iklim koşulları
- Altyapı olanaklarının uygunluğu, gelişmiş sanayi ve ticaret altyapısı (ülke içi yol, iletişim ve bilişim ağları, paketleme, depolama ve taşımacılık sektörlerinin altyapısı)
- Kalifiye ve göreceli olarak düşük maliyetli işgücü potansiyeli
- Rekabetçi pazar yapısı, dinamik özel sektör
- Küresel krize ve yansımalarına rağmen ekonomik ve politik istikrar

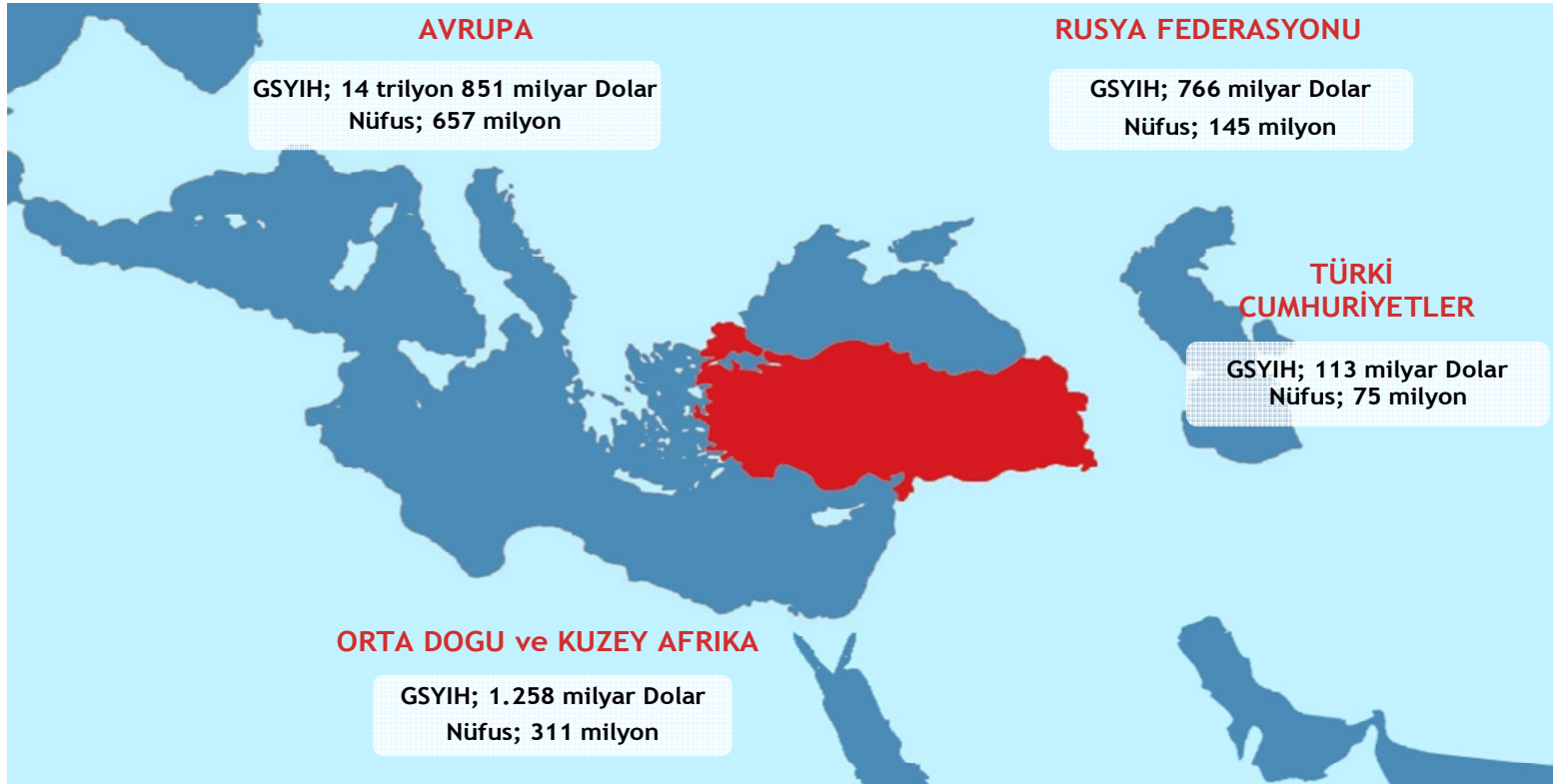

www.tarim.gov.tr

TİCARET KÖPRÜSÜ

TÜRKİYE Dünya GSMH ve Nüfusunun **1/5'ine**, 4 saatlik uçuş mesafesindedir.

VI. Türkiye rekabette nerede?

Stage 1	Transition from 1 to 2	Stage 2	Transition from 2 to 3	Stage 3
Bangladesh	Armenia	Albania	Bahrain	Australia
Benin	Azerbaijan	Algeria	Barbados	Austria
Bolivia	Botswana	Argentina	Chile	Belgium
Burkina Faso	Brunei Darussalam	Bosnia and Herzegovina	Croatia	Canada
Burundi	China	Brazil	Estonia	Cyprus
Cambodia	El Salvador	Bulgaria	Hungary	Czech Republic
Cameroon	Georgia	Colombia	Latvia	Denmark
Chad	Guatemala	Costa Rica	Lithuania	Finland
Côte d'Ivoire	Iran	Dominican Republic	Poland	France
Egypt	Jordan	Ecuador	Qatar	Germany
Ethiopia	Kazakhstan	Jamaica	Russian Federation	Greece
Gambia, The	Kuwait	Macedonia, FYR	Slovak Republic	Hong Kong SAR
Ghana	Libya	Malaysia	Taiwan, China	Iceland
Guyana	Morocco	Mauritius	Trinidad and Tobago	Ireland
Honduras	Oman	Mexico	Turkey	Israel
India	Saudi Arabia	Montenegro		Italy
Indonesia	Venezuela	Namibia		Japan
Kenya		Panama		Korea, Rep.
Kyrgyz Republic		Peru		Luxembourg
Lesotho		Romania		Malta
Madagascar		Serbia		Netherlands
Malawi		South Africa		New Zealand
Mali		Suriname		Norway
Mauritania		Thailand		Portugal
Moldova		Tunisia		Puerto Rico
Mongolia		Ukraine		Singapore
Mozambique		Uruguay		Slovenia
Nepal				Spain
Nicaragua				Sweden
Nigeria				Switzerland
Pakistan				United Arab Emirates
Paraguay				United Kingdom
Philippines				United States
Senegal				
Sri Lanka				
Syria				
Tajikistan				
Tanzania				
Timor-Leste				
Uganda				
Vietnam				
Zambia				
Zimbabwe				

The Global Competitiveness Report, 2008-2009 (WEF, 2008)

Türkiye rekabette nerede?

Country/Economy	GCI 2008-2009		GCI 2008-2009 rank (among 2007 countries)*	GCI 2007-2008 rank	INNOVATION AND SOPHISTICATION FACTORS		PILLARS			
	Rank	Score			11. Business sophistication		12. Innovation			
Turkey	63	4.15	62	53	63	3.70	60	4.23	66	3.16

Country/Economy	OVERALL INDEX		Basic requirements		Efficiency enhancers		Innovation factors	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Turkey	63	4.15	72	4.34	59	4.10	63	3.70

Country/Economy	BASIC REQUIREMENTS		1. Institutions		2. Infrastructure		3. Macroeconomic stability		4. Health and primary education	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Turkey	72	4.34	80	3.72	66	3.54	79	4.79	78	5.33

Country/Economy	EFFICIENCY ENHANCERS		5. Higher education and training		6. Goods market efficiency		7. Labor market efficiency		8. Financial market sophistication		9. Technological readiness		10. Market size	
	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score	Rank	Score
Turkey	59	4.10	72	3.87	55	4.38	125	3.57	76	4.11	58	3.53	15	5.76

The Global Competitiveness Report, 2008-2009 (WEF, 2008)

daha fazla yatırım çekilebilmesi için...

- Ekonomik ve siyasi istikrarın korunması
- Sektörde varolan çarpık yapının düzeltilmesi, kayıtdışıliğin önlenmesi
- Ulusal tarım politikasının tüm değer zinciri bazında, sofradan tarlaya, tüketiciden üreticiye geriye doğru düşünülerek oluşturulması, pazarla entegrasyon

(ulusal ihtiyaçlar ve küresel rekabet dikkate alınarak, talebin doğru planlanması, talebe göre arzın da doğru planlanması)

- Özellikle ölçekten kaynaklanan verimsiz ve yüksek maliyetli üretim ile altyapı sorunlarının giderilmesi, modernizasyon
- Tarım ve gıda sektörleri arasındaki entegrasyonun artırılması
- Tarımda var olan, ülkemizde daha fazla hissedilen istatistiki bilgi sorununun giderilmesi

Fırsatlar Ülkesi Türkiye

Yatırımcılar için Güvenli bir Liman

teşekkürler...

11-12 Şubat 2009, İstanbul